

Vikkelät pikkulemmikit

Eläinten viikon opas esi- ja alkuopetukseen

Teksti:
Pi Mäkilä

Ulkoasu:
Suvi Ojala

Kuvitus:
Olga Veselovskaya

Kuvat:
myschka79/iStock (etukansi)
Irina Orlova/iStock (s. 4)
VeryOlive/iStock (s. 5)
Pakhnyushchyy/iStock (s. 5)
Stepanyda/iStock (s. 5)
GlobalP/iStock (s. 5)
Robert Owen-Wahl/Pixabay (s. 5)
Claudia Peters/Pixabay (s. 6)
Iryna Kazlova/iStock (s. 7)
MiViK/Shutterstock (s. 8)
ogitsanev/iStock (s. 10)
deepblue4you/iStock (s. 12)
suemack/iStock (s. 14)
Mostafa Elturkey/Pixabay (s. 15)
Paula Wood/Pixabay (s. 15)
robuart/iStock (s. 15)
Oberholster Venita/Pixabay (s. 15)
Zachary Raulston/Pixabay (s. 15)
heckepics/iStock (takakansi)

Painopaikka:
PunaMusta Oy

Julkaisija:
SEY Suomen eläinsuojelu, 2025
Lintulahdenkatu 10
00500 Helsinki
www.sey.fi

Tämän oppaan tekstit perustuvat tutkittuun tietoon. Lähdeluettelon löydät www.sey.fi/pikkulemmikit.

SEY
SUOMEN ELÄINSUOJELU

Sisällys

Erilaisia, mutta samanlaisia	4
Ihmisen tehtävä on järjestää lemmikille hyvät olot	6
Häkki on ihmisen keksintö	8
Saaliseläintä pelottaa helposti	10
Yöllisiä puuhailijoita vai päivisin virkeitä seurustelijoita?	11
Yäk, papanoita joka puolella!	12
Haaveissa oma lemmikki	14
Muista nämä	15

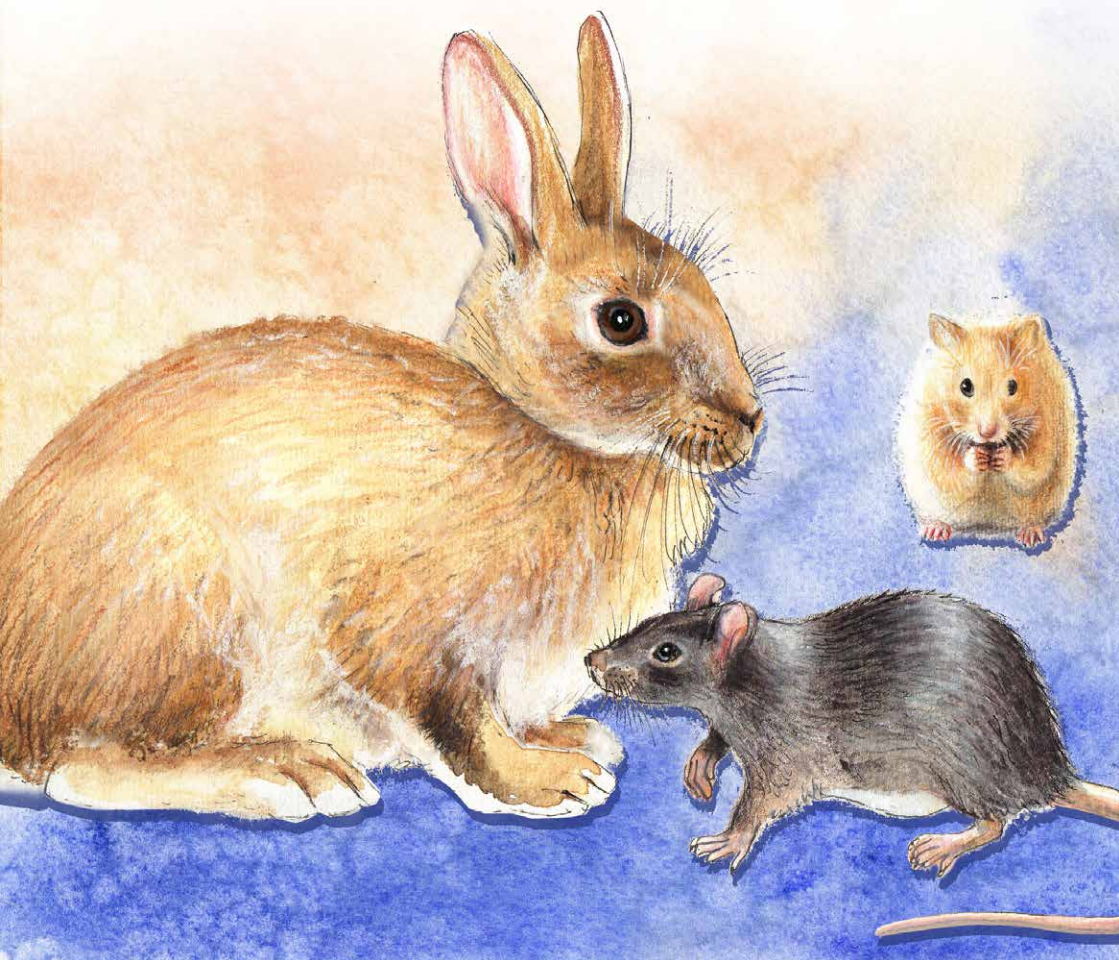
Tänä vuonna löydät lisää materiaalia, tehtäviä ja tehtävien ratkaisut verkosta: sey.fi/pikkulemmikit. Löysitkö QR-koodin? Skannaa koodi, niin päädyt oikealle sivustolle! Huomioithan, että digimateriaali soveltuu parhaiten kouluikäisille lapsille.

Tervetuloa pikku- lemmikkien maailmaan!

Tämän vihkosen avulla pääset tutustumaan pörröisiin pikkulemmikkeihin, eli kaneihin ja moniin pieniin jyrsijöihin. Opit tunnistamaan eri eläinlajeja, ja samalla tutustut niiden joskus hämmästyttäviltäkin tuntuviin kykyihin.

Tämän vihkosen avulla opit, millaisia nämä pienet lemmikit ovat ja miten niitä kannattaa kohdella.

Erilaisia, mutta samanlaisia

Me ihmiset olemme eläimiä, aivan kuten kissat, koirat tai esimerkiksi hiiret ja kanit. Olemme kaikki erilaisia, mutta perustarpeemme ovat samoja. Haluamme voida hyvin, välttää kipua ja tehdä meille tärkeitä asioita. Kaikilla eläimillä on omat tärkeät tehtävänsä maailmassa, ja jokainen eläin haluaa parhaansa mukaan huolehtia itsestään ja poikasistaan.

Me ihmiset elämme keskimäärin lähes 80-vuotiaiksi. Kani taas elää keskimäärin noin 10-vuotiaaksi, hiiri taas vain noin pari vuotta. Ihmisen näkökulmasta monen pikkulemmikin elämä onkin lyhyt. Eläimelle itselleen sen elämä ei kuitenkaan ole lyhyt. Joka ikistä eläintä pitää kohdella hyvin sen jokaisena elinpäivänä.

Gerbiili elää yleensä
noin 2–5 vuotta.

Jo-kai-nen e-lä-in on ar-vo-kas o-ma-na it-se-nään

Si-nun elä-mä-si on ai-nut-ker-tai-nen ja ar-vo-kas. Myös jo-kai-sen e-läi-men e-lä-mä on ai-nut-laa-tui-nen. E-läi-men ä-lyk-kyys, ko-ko tai ul-ko-nä-kö ei vai-ku-ta e-lä-män ar-voon.

TEHTÄVÄ: Tunnista laji ja yhdistä nimi oikeaan eläimeen

Hiiri

Kani

Hamsteri

Gerbiili

Marsu

Rotta

Marsu tarvitsee riittävästi tilaa juoksennella.

Ihmisen tehtävä on järjestää lemmikille hyvät elinolot

Kanit ja muut pienet lemmikit eivät ole luonnostaan syntyneet lemmikeiksi. Luonnossa kani elää noin jalkapallokentän kokoisella alueella, johon se kaivaa pitkiä ja mutkittelevia tunneleita ja luolastoja.

Marsu taas elää vuoristoylämköjen ruohotasangoilla, joissa se käyttää piilopaikkanaan toisten eläinten hylättyjä pesäkoloja, kivenkoloja ja tiheää kasvustoa. Hamsterit ja gerbiilit kaivavat pitkiä maanalaisia verkostoja aroilla ja aavikoilla, ja etenkin gerbiilit tekevät valtavia loikkia.

Yksikään näistä eläimistä ei elä luonnostaan häkissä. Meidän ihmisten tehtävänä onkin tarjota niille sellainen asumus, jossa ne pystyvät elämään mahdollisimman samalla tavalla kuin luonnossa.

Aina tämä ei ole helppo juttu. Voi vaatia luovuutta keksiä, miten vaikkapa piilopaikat, kaivaminen tai riittävä tila eläimelle kotona järjestetään.

Jokaisella eläinlajilla on käyttäytymistarpeita, jotka ovat sille tärkeitä. Jos eläin ei pysty toteuttamaan tarpeitaan, se voi huonosti. Kaivaminen on kanille elintärkeää puuhaa, ja sen on tärkeää päästä kaivamaan myös sisällä asuessaan. Kanille voi järjestää esimerkiksi oman kaivuulaatikon tätä varten.

Kaivaminen on kanille elintärkeää puuhaa.

Häkki on ihmisen keksintö

Jos eläin saisi valita oman kotinsa, se tuskin valitsisi kodikseen häkkiä. Useimmiten eläimen pitääkin saada liikkua häkkiä laajemmalla alueella. Isokaan asumus ei nimittäin riitä, jos siellä ei ole eläimelle tarpeeksi tekemistä.

Vaikka eläin pääsisikin jaloittelemaan turvallisesti joka päivä, se elää kuitenkin tavallisesti suurimman osan päivästä asumuksessaan. Sen takia asumuksessa tulee olla tarpeeksi tilaa, tekemistä ja piilopaikkoja.

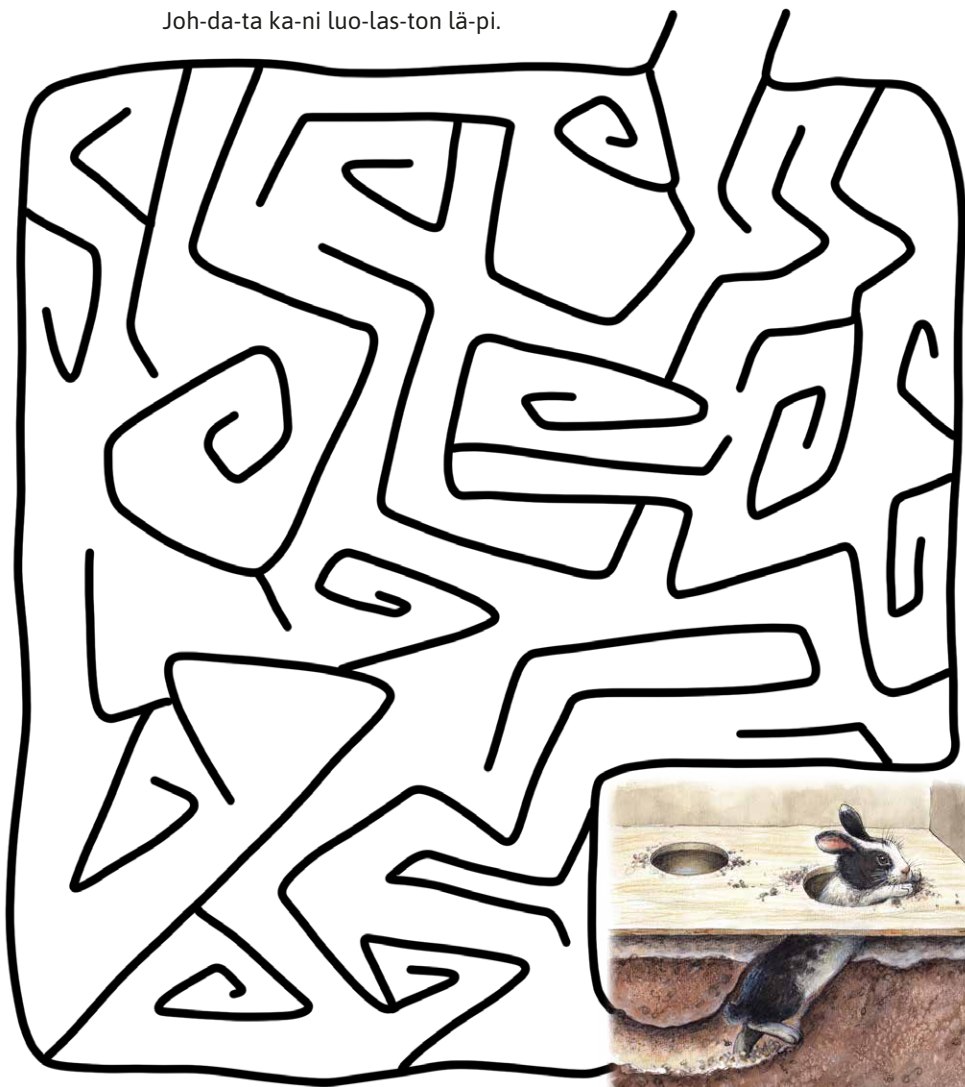

Hiiri tarvitsee paljon piilopaikkoja ja kiipeilytasoja.

**Millaisessa asumuksessa pikkulemmikki viihtyy?
Skannaa koodi ja katso video!**

Joh-da-ta ka-ni luo-las-ton lä-pi.

Pie-net ja vik-kelät

Mo-ni pie-ni e-läin liik-kuu luon-nos-sa ko-koon-sa näh-den val-ta-van pit-ki-ä mat-ko-ja. Esi-mer-kik-si ro-tat ki-pit-tä-vät jo-ka yö noin puo-len ki-lo-met-rin len-kin et-si-es-sään ruo-kaa.

Saaliseläintä pelottaa helposti

Kanit ja pienet jyrsijät ovat saaliseläimiä. Ne ovat siksi luonnostaan varuillaan ja pelkäävät äkkinäisiä liikkeitä. Me ihmiset olemme petoeläimiä, samoin kuin esimerkiksi kissat tai koirat. Me näemme maailman hieman eri tavalla kuin saaliseläimet.

Hamsteria jännittää helposti. Siksi se tarvitsee paljon suojaisia piilopaikkoja.

Saa-ko si-tä si-lit-tää?

Jos e-läin pel-kää si-lit-tä-mis-tä tai ei o-le tot-tu-nut sii-hen, sen on pa-rem-pi an-taa ol-la rau-has-sa. Pien-ten lem-mik-ki-en kä-sit-te-lys-sä on ol-ta-va tark-ka-na: ka-nit ja jyr-si-jät o-vat hy-vin vik-ke-liä, ei-kä nii-tä saa pääs-tää pu-to-a-maan.

Yöllisiä puuhailijoita vai päivisin virkeitä seurustelijoita?

Me ihmiset olemme päiväaktiivisia: syömme, leikimme ja liikumme päivisin ja nukumme öisin. Myös esimerkiksi marsut ovat päiväaktiivisia eläimiä. Hamsterit taas ovat yöeläimiä, eli ne nukkuvat päivisin ja liikkuvat aktiivisesti hämärään aikaan.

Osa pienistä eläimistä, kuten gerbiilit, eivät ole varsinaisesti päivä- tai yöeläimiä. Nekin saattavat olla aktiivisimmillaan hämärän tullen, mutta ne nukkuvat päiväunia yhtä lailla sekä päivisin että öisin.

Kanit usein
kakkaavat ja syövät
yhtä aikaa.

Yäk, papanoita joka puolella!

Pienillä lemmikeillä on nopea aineenvaihdunta, eli ne kakkaavat ja pissaaavat usein. Meistä ihmisistä saattaa tuntua, että kakkaa ja pissaa on niiden jäljiltä joka paikassa.

Tosiasiassa useimmilla pikkulemmikeillä on tarkat vessasäännöt: jos niillä on riittävästi tilaa asumuksessaan, ne käyttävät tiettyä osaa häkistä vessana ja pitävät muut osiot siistimpinä.

Poikkeuksiakin toki löytyy. Esimerkiksi rotat merkitsevät ympäristöään hieman samalla tavalla kuin koirat: ne jättävät pissamerkkejä sinne ja tänne. Meistä ihmisistä tämä voi kuulostaa ällöttävältä, mutta rotalle kyseessä on tärkeä tapa jättää viestejä muille rotille.

Elintärkeä kakka

Monille pienille lemmikeille kakka ei ole vain kakkaa, vaan tärkeä ravintoaine. Esimerkiksi marsujen ja kanien on tärkeää saada syödä omaa kakkaansa.

Kanit ja marsut kakkaavat kahdenlaisia papanoita: tavallisia kovia papanoita ja toisaalta vitamiinipitoisia, pehmeämpiä papanoita, jotka ne syövät suoraan peräaukon suulta.

Oman kakan syöminen on siis normaali osa näiden eläinten käyttäytymistä.

TEHTÄVÄ: Tun-nis-ta kak-ka

Yh-dis-tä e-läin ja sen kak-ka-pa-pa-na.

Haaveissa oma lemmikki

Oma lemmikki on monen pitkäaikainen toive. Ennen minkään eläimen hankintaa täytyy kuitenkin pohtia, sopiiko lemmikki juuri itselle. Mitään lemmikkiä ei pidä ottaa pelkästä mielijohteesta.

Lemmikistä täytyy huolehtia koko sen eliniän ajan. Lisäksi lemmikin hankinta täytyy suunnitella niin, että eläimelle voi tarjota hyvän, lemmikin tarpeisiin sopivan elämän.

Lemmikin hoitaminen on aina aikuisen vastuulla. Jos eläin sairastuu, aikuisen tehtävänä on etsiä eläinlääkäri, joka osaa hoitaa pientä lemmikkiä. Sopivan eläinlääkärin tiedot kannattaa etsiä valmiiksi jo ennen kuin lemmikki sairastuu.

Rotat juttelevat
toisilleen.

Ää-ni-ä, joi-ta me ih-mi-set em-me kuu-le

Mo-net e-läi-met ään-te-le-vät sel-lai-sil-la taa-juuk-sil-la, et-tä me ih-mi-set em-me kuu-le nii-tä. E-si-mer-kik-si hii-ri-u-rok-set lau-la-vat puo-li-soil-leen, mut-ta nii-den lau-lu on niin kor-ke-aa, et-tei ih-mi-nen voi kuul-la si-tä.

Miltä kuulostaa rotan nauru? Entä hiiren laulu?

Eläimen koko tai ulkonäkö ei vaikuta siihen, millaisia perustarpeita sillä on.

Esimerkiksi hiirtä ja kissaa sattuu luultavasti yhtä paljon, jos ne satuttavat jalkansa.

Kanit ja muut pienet lemmikit eivät ole luonnostaan syntyneet lemmikeiksi.

Ihmisen tehtävä on järjestää lemmikille hyvät elinolot.

Pienikin eläin voi tylsistyä.

Jos eläin on häkissään vain paikoillaan, se ei ole tylsä, vaan luultavasti joko kipeä tai jopa masentunut.

Kanit ja pienet jyrsijät ovat saaliseläimiä.

Ne ovat luonnostaan varuillaan ja pelkäävät äkkinäisiä liikkeitä.

Sairas lemmikki täytyy viedä eläinlääkäriin.

Lemmikin sairastumista ei ole aina helppo huomata. Eläin yrittää usein peittää sairastumisen merkit.

Tämä vihkonen on varhaiskasvatukseen suunnattu tieto- ja tehtäväpaketti vuoden 2025 Eläinten viikon teemasta, pörröisistä pienistä lemmikeistä. Materiaalia voi käyttää opetuksessa läpi vuoden. Aineisto sopii käytettäväksi myös muun muassa kerho- toiminnassa.

Aineistoa voi tilata maksutta osoitteesta sey@sey.fi. Tutustuthan myös digimateriaaliimme osoitteessa www.sey.fi/pikkulemmikit. Samasta osoitteesta löydät myös muita opetukseen sopivia materiaalejamme, tehtävien ratkaisut sekä tämän opasvihkosen lähdetiedot.

Eläinten viikko on vuosittain 4.–10. lokakuuta vietettävä teemaviikko, jonka ensimmäinen päivä on kansainvälinen Eläinten päivä. Suomessa Eläinten viikkoa on vietetty SEYn aloitteesta vuodesta 1959 lähtien.

SEY on Suomen suurin eläinsuojelujärjestö ja eläinsuojelun asiantuntija. SEYn toimialaan kuuluvat kaikkiin eläimet ja liiton toiminta kattaa koko maan.